

7. **Putnam R. D.** Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community / R. D. Putnam. – N.Y.; L.; Toronto: Simon & Schuster, 2000. – 541 p.

8. **Woolcock M.** Social Capital and Economic Development: Towards a Theoretical Synthesis and Policy Framework / M. Woolcock // Theory and Society. –1998. –№ 27. – P. 15–208.

УДК 321.013

О. О. Поплавський, О. А. Боярська

ПРОБЛЕМА ФЕДЕРАЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ ДУМЦІ

Розглядаються питання генезису ідей федералізації протягом історичного розвитку українських земель, а також сучасні тенденції реформування державного устрою країни.

Ключові слова: Україна, федералізація, державний устрій, регіони.

Рассматриваются вопросы генезиса идей федерализации в течение исторического развития украинских земель, а также современные тенденции реформирования государственного устройства страны.

Ключевые слова: Украина, федерализация, государственное устройство, регионы.

The questions about federalization ideas development during the historical evolution of Ukrainian lands are considered as well as the modern tendencies of country state organization reforming.

Keywords: Ukraine, federalization, country state, regions.

© О. О. Поплавський, О. А. Боярська, 2012

Тема можливої федералізації України належить до вкрай актуальних, дискусійних і болючих питань нашого сьогодення. Ця тема постійно збуджує пристрасті у суспільстві, особливо загострюючись напередодні чергових виборчих компаній. Так сталося і зараз, коли питання федералізму, мови стали ідеологічною зброєю в руках ворогуючих політичних таборів країни. «Федералізація – це нищівна ідея, біда, презент «із-за бугра», який розвалить єдину соборну Україну», – говорять її противники. «Федералізація – це єдиний та безальтернативний шанс утриматись від її розколу, надійна перспектива розвитку регіонів», – заперечують її прихильники.

У політичну боротьбу навколо цього питання все активніше включаються політики, посадові особи, представники бізнесу. Після політичної кризи кінця 2004 р., коли на противагу «помаранчевій революції» виникли лихоманкові ініціативи створення Південно-Східної Української автономної республіки, почався вкрай небезпечний процес розділу України на дві частини – на «Схід» і «Захід», «наших» і «чужих». Розкол країни з передвиборчої технології перетворюється у сумну реальність. Тільки останнім часом виходить у світ та неодноразово видається книга одного з лідерів Партії регіонів, ініціаторів славнозвісного северодонецького з'їзду В. Тихонова «Манифест федералізму, или Путь к демократическому государству» [18]. Все наполегливіше звучать пропозиції на користь федералізації з вуст екс-високопосадовця, а нині досить впливового політика В. Медведчука, який не тільки пропагує ці ідеї, а й лобіює засоби для їх законодавчої реалізації через Всеукраїнський референдум. Очолювана ним організація «Український вибір» нещодавно заявила про початок реалізації проекту «Від «Федеративної України» до Української Федерації», провела круглий стіл, де обговорювався план та термін зміни державного конституційного устрою. У червні цього року у Верховній Раді України було зареєстровано законопроект «Про засади державної регіональної політики», який, за оцінками фахівців, продовжить розбурхувати протистояння у суспільстві на зразок подій навколо прийняття закону «Про засади державної мовної політики». В таких умовах, коли наша держава виразно дезінтегрована у багатьох відношеннях – економічному, політичному, регіональному, національному, релігійному, культурно-духовному, мовному – аналіз історичного розвитку ідей федералізації в Україні, проблеми пошуку і практичної реалізації адекватних цим викликам заходів, наукового обґрунтування пріоритетів державної політики набувають особливої актуальності.

Питання про федералізацію України має глибокі історичні корені. Ідея козацької держави, виникнувши у XVI ст. у вигляді Великого Князівства Руського пройшла еволюцію від фактично незалежного державного утворення до автономії Гетьманщини у складі Московсько-

го царства. Як підкреслює Ю. Охримович «Козацька Україна полишила своїм нащадками ясний національно-політичний ідеал, що хитався між державною самостійністю і автономією в рамках сусідніх держав, чи в федеративній сполучі з ними» [15, с.1]. Найвищими виявами державницької думки цього періоду були Гадяцький трактат 1658 р. та Конституція Пилипа Орлика 1711 р.

За умовами Гадяцького трактату, укладеного гетьманом І. Виговським з польським урядом, Україна, як формально незалежна держава у складі Київського, Брацлавського та Чернігівського воєводств під назвою Велике Князівство Руське, на рівних правах з Польщею та Литвою ставала третім членом федерації – Речі Посполитої. Але зростання опозиції намірам гетьмана, посилення промосковських настроїв, зречення І. Виговського від булави призвели до того, що Гадяцький трактат залишився тільки на папері.

«Конституція прав і вільностей війська Запорізького», яка була укладена гетьманом в еміграції П. Орликом уперше в Європі створила реальну модель вільної незалежної держави, заснованої на природному праві народу на свободу й самовизначення. Надзвичайно важливими в цьому документі були пункти про об'єднання в складі гетьманської держави Правобережної, Лівобережної і Слобідської України, про статус Запорізької Січі, створення своєрідного козацького парламенту – загальної Січі, до складу якого мали входити вся старшина (генеральна, полкова, сотники), представники від полків та Запорізької Січі; надання прав та привілеїв, які свого часу були надані Києву та іншим українським містам (збереження за ними прав на власне самоврядування, що базувалося на Магдебурзькому праві).

Впровадження федеративного устрою Російської імперії пов'язано з діяльністю першої політичної організації української інтелігенції – Кирило-Мефодіївського товариства в першій половині XIX століття. Його засновники В. Білозерський, М. Гулаг, М. Костомаров, П. Кулиш вважали федеральну організацію держави історичною традицією українців, пропонували об'єднати всі слов'янські народи в одну федеративну державу на зразок Сполучених Штатів Америки, в якій на принципах добровільності й виборності кожен народ би зберігав би свою свободу і самостійність. Україна, на їхню думку, мала стати центром Слов'янської федерації, а Київ – її столицею [12, с.258].

Найбільш рельєфно обґрунтував цю теорію наприкінці XIX ст. відомий український громадський діяч М. Драгоманов. Він неодноразово публічно заявляв, що вважає себе спадкоємцем ідей Кирило-Мефодіївського товариства, а одного з його головних ідеологів – М. Костомарова називав своїм ідейним вчителем щодо федералізму [11, с.437]. У журналі «Громада», який М. Драгоманов коштом Київської громади видавав за кордоном, була остаточно сформульована програма українського руху. Базовими його принципами, на думку М. Драгоманова, визначались: *демократизм* – надання громадянам демократичних прав і свобод; *федералізм* – політична автономія України на зразок Великої Британії та Швейцарії; *європеїзм* – тісні зв'язки України з Західною Європою; *культурництво* – культурно-просвітницька робота серед народу і *еволюційність* – поступовість та поміркованість у ставленні національних вимог. Якщо в період козаччини в програмних документах Кирило-Мефодіївського товариства та роботах його учасників ідея федерального устрою стосувалась автономних прав України в складі інших державних утворень, то цього разу М. Драгоманов разом з М. Павликом, С. Подолинським, починають розглядати федералізм, як принцип організації влади в майбутній самостійній Україні. На подібних позиціях стояли також О. Терлецький, який разом з С. Подолинським намагався організувати у Відні видання української соціалістичної газети. Згідно з їх проектом, Україна майбутнього – спочатку федеративна демократична республіка громад, що добровільно об'єдналися, а надалі – член всенародного вільного союзу, інтернаціональної федерації [16, с.45].

На початку 90-х років XIX ст. внаслідок радикалізації української різночинної молоді з'являється таємна організація Братство тарасівців, біля витоків якої стояли київські та харківські студенти Б. Грінченко, І. Липа, М. Міхновський та ін. У програмі Братства тарасівців було чітко визначено, що воно орієнтується на ідею самостійної, суверенної й неподільної української держави у формі федерації Лівобережної, Правобережної, степової України, Кубані і Галичини, рівної серед рівних, вільної між вільними, «без пана і хама» і без класової боротьби в майбутньому [17, с.204].

Спочатку минулого століття палким прихильником федералізації України був письменник І. Франко, який під впливом М. Драгоманова з середини 90-х років XIX ст. виступав за те, щоб надати Україні незалежності. Федерацією українських регіонів бачив самостійну Україну відомий діяч українського національно-визвольного руху початку XX ст. М. Міхновський [13, с.423].

На позиціях підтримки федерального устрою держави стояв видатний український політичний і державний діяч, історик, літературознавець і публіцист М. Грушевський. Він постійно наголошував на тому, що програмою-мінімум українства повинна бути широка автономія, а про-

грамою-максимум – федерація. У своїй праці «Якої автономії і федерації хоче Україна» М. Грушевський наголошує на тому, що улюбленим прикладом федеративного устрою для України повинен бути устрій Швейцарії. Після повалення російського самодержавства М. Грушевський очолив сформований представницький орган українських політичних сил – Центральну Раду, яка спочатку взяла курс на створення української автономії в складі демократичної російської республіки. Але подальший хід подій засвідчив, що орієнтація на федерацію з Росією було великою помилкою тодішніх українських політиків. Після проголошення повної самостійності УНР були зроблені перші кроки в напрямі створення федеративної держави. Був прийнятий закон про національно-персональну автономію, закон про територіально-адміністративний поділ УНР. Був встановлений новий поділ державної території на землі, межі яких визначались за історико-географічними, економічними і культурними принципами – Підляшшя, Волинь, Погорина, Болхувська земля, Деревська земля, Дреговицька земля, Київ з околицею, Поросья, Черкащина, Побужжя, Поділля, Брацлавщина, Подністров'я, Помор'я, Одеса з околицею, Низ, Січа, Запоріжжя, Нове Запоріжжя, Азовська земля, Сіверщина, Чернігівщина, Переяславщина, Посем'я, Посулля, Самара, Полтавщина, Слобідщина, Харків з околицями, Донеччина, Подоння, Половецька земля [4]. Національну автономію було надано росіянам, євреям, полякам. Інші національні меншини могли дістати аналогічні права при наявності списку своїх членів загальною кількістю не менше 10000 чоловік [10, с.76]. Продовжуючи курс Центральної Ради на створення незалежної Української держави, уряд гетьмана П. Скоропадського проектував входження Кубані до її складу на федеративних засадах. Після прийняття акта про злуку УНР із Західно-Українською Народною Республікою уряди обох республік, враховуючи реальну геополітичну ситуацію, визнали за доцільне зберегти повноваження західноукраїнського уряду і адміністрації в рамках автономії Західної області УНР.

Але зовнішня агресія, війна на кілька фронтів, жорстока внутрішня міжусобиця призвели до того, що державотворницький процес на етнічних українських територіях на початку ХХ століття був перерваний, державна незалежність була втрачена. Україна опинилася у складі СРСР.

У новітній історії України головним ініціатором й адептом ідеї федеративного устрою держави був відомий політик і журналіст, засновник Народного Руху України В. Чорновіл. Ідея федеративної України вперше виникла у нього наприкінці 80-х років ХХ ст. У 1989 р. у жовтневому номері часопису «Політика» була розміщена політична програма кандидата в народні депутати В. Чорновола. У ній, зокрема, зазначалося: «Бачу в складі Української Федеративної Народної Республіки такі землі, як Київщина, Поділля, Волинь, Галичина, Буковина, Закарпаття, Гетьманщина, Слобожанщина, Запоріжжя, Донеччина, Таврія (Чорноморія), а Крим – як незалежного сусіду, або автономну республіку в союзі з Україною. Кожна із земель матиме свій парламент (Донецьку Раду, Галицьку Раду і т.д.) і свій земельний уряд, двопалатна (з пропорційним представництвом від усього населення, і порівним – від земель) Центральна Рада України відатиме і берегтиме гарантії демократичних прав (на опозицію, на вільні вибори, на свободу слова і друку, на приватну чи колективну власність, на недоторканість і гідність особи)» [20]. У запропонованій автором програмі-мінімум перелічувалися законопроекти, прийняття яких він обіцяв домагатися насамперед. Головним з них В. Чорновіл вважав «Закон про державний устрій України» та проголошення України федеративною республікою, що складалася б із 12 федеральних земель із широким політичним, соціально-економічним, культурним самоврядуванням.

Будучи палким прихильником федералізації України, В. Чорновіл постійно підкреслював, що її реалізація стане можлива лише після побудови у країні міцної національної держави. В одному з інтерв'ю у вересні 1991 р. він висловився таким чином: «Нам ніхто не давав права розвалювати Україну на якісь державки! Моя ж ідея федеративного устрою нічого спільного з цим не має. Вона полягає лише в ширшому місцевому самоврядуванні з підпорядкуванням центральному уряду... А крім того, перехід до такого устрою зараз не на часі. Спершу слід збудувати міцну Українську державу» [19].

Активно підтримував ідею федеративного устрою нашої держави на початку 90-х років ХХ ст. харківський політик, лідер партії Міжрегіональний блок реформ В. Гриньов. Акцентуючи увагу на можливих внутрішніх загрозах територіальної цілісності України, він вважав питання її федералізації саме на часі. «На мій погляд, нам конче потрібно врахувати своєрідність регіонів України і вести політику, яка врахувала б історичні, етнічні, економічні та інші особливості. На порядку денному для мене, принаймні, стоїть питання про федеративний устрій України», – зазначав політик [6]. Свої погляди щодо федералізації України, перспектив здійснення глибоких економічних і політичних реформ В. Гриньов виклав у книзі «Нова Україна: якою я її бачу» [8].

Не виключав можливості переходу до федеративної побудови української держави Голова

Верховної Ради України у перші роки незалежності І. Плющ. Виступаючи з трибуни парламенту він, зокрема, наголошував: «Я цілком допускаю, що на певному етапі ми прийдемо до необхідності запровадження федеративних засад побудови державного устрою України. Можливо згодом нам доведеться відмовитись від обласного поділу території і перейти на земельний устрій з певними елементами федералізації України... Якщо так звана федералізація України сприятиме активізації економіки, відродженню самобутності певних територій, розвитку їх соціально-культурної сфери, регіонального «самоврядування», то тут нема чого боятися. Інша справа, щоб не ігнорувались засади соборності України, її територіальна цілісність» [5].

Наприкінці 90-х років ХХ ст. тема федералізації держави поступово зникає з політичних дискусій та партійних програм. Домінуючою стає вимога децентралізації влади без посягання на зміну унітарного устрою України. На виборах Президента України 1999 р. лише програма О. Базилюка конструювала Україну як федеративну державу. Причиною подібного стає загроза поширення автономістських і сепаратистських рухів на її території. Регіони почали активно демонструвати прагнення до автономії чи навіть незалежності. Події в Криму, спроби відновлення Донецько-Криворізької республіки, формування організаційних структур Демократичного Союзу Новоросії і Бессарабії, активізація автономістських прагнень русинських організацій на Закарпатті привели до того, що ставлення українських політиків до ідеї можливої федералізації країни було далеко не однозначним. Абсолютно ворожою до ідеї соборності української держави вважав її М. Пороський. Відкрито виступав проти федералізації України Л. Лук'яненко. Передчасно розглядав її перший Президент України Л. Кравчук [1, с.28-30]. При цьому аргументами противників федералізму виступали відсутність управлінського досвіду в умовах іншого державного устрою, а також достатнього кадрового і соціального потенціалу для подібних велетенських змін державного устрою, загроза посилення відцентрових тенденцій.

Сплеск інтересу до федеративного устрою країни, як було наголошено раніше, припав на кінець 2004 р. Спочатку Луганська обласна рада запропонувала створити так звану Південно-Східну Українську автономну республіку. Потім цю ідею підтримали учасники з'їзду депутатів усіх рівнів у Северодонецьку.

Разом із вітчизняними політиками українські науковці новітнього періоду історії країни по-різному бачать перспективи подальшого реформування державного устрою України. В науковому середовищі існують три дискусійні підходи до цього питання – (на мою думку тут : т.к. надалі перелючуються події, ставиться питання а саме?, якщо так можна зробити то :) перехід до федеративно-земельного устрою; укріплення адміністративних утворень зі збереженням унітарної форми територіального устрою; збереження існуючого адміністративно-територіального поділу країни з можливим переглядом кордонів і внутрішнього устрою деяких областей. Незважаючи на певну новизну, ідея укрупнення областей, яку підтримують О. Данилишин, О. Коротич, І. Мельник, А. Трубайчук та інші вітчизняні науковці, навряд чи буде слугувати вирішенню сьогоденних проблем, будь то поліпшення господарської взаємодії всередині збільшених територіальних одиниць або скорочення регіональної бюрократії.

За підрахунками Я. Верменич, впродовж 1991-2001 рр. українськими науковцями було запропоновано понад 10 різних концепцій районування розроблених, зокрема М. Долішнім, Ф. Заставним, В. Кравцовим, П. Кравченком, М. Паламарчуком, М. Пістуном, В. Поповкіним, О. Шаблієм, В. Симоненком та ін. Здебільшого йшлося про 6-9 макрорегіонів, виокремлених з урахуванням історичних особливостей, природно-ресурсного потенціалу, щільності населення, рівня урбанізації тощо [3, с.140].

Серед прихильників федеративного устрою нашої держави варто зазначити О. Бея, С. Грабовського, О. Дергачова та ін. Так, С. Грабовський стверджував, що в Україні ніколи не було досвіду будівництва унітарної держави, яку він фактично прирівнював до тоталітарної держави. Крім того, дослідник вважав, що саме утворення Федеративної Республіки Україна надасть можливість врахувати повні особливості тієї чи іншої землі та її історичну близькість до сусідів [7, с.47]. Доктор економічних наук О. Бей вважав, що було б доцільно федералізувати Україну за історико-економічним принципом на 10-12 регіонів (земель), а кількість сенаторів визначити залежно від чисельності населення [2, с.8].

Ворожою для соборної України та проросійські спрямованою визнавав ідею федералізму український історик Я. Дашкевич. На його думку, «федералізація чи регіоналізація України потрібна, по-перше Москві, щоб:

1. Не допустити до утворення в Україні єдиної соборної сили здатної дати належну відсіч тоталітаризмові центру.
2. Розколоти соборну Україну на сепаратистські рухи, які проситимуть допомоги в центрі і, при нагоді, воюватимуть між собою та із сусідами через межу.
3. Не допустити до інтегрування української нації, пропагуючи ідеї, що її субетноси (во-

линяки, закарпатці, буковинці, галичани, поляки тощо) мають свої уявні окремі інтереси, які штовхають на шлях федералізації.

4. Поділяючи Україну на «землі», не допустити до утворення міцного республіканського центру, а на наступному етапі підпорядкувати безпосередньо Москві, нівелюючи державну структуру й державні кордони України як цілого...» [9].

Надуманими спекуляціями державним устроєм України в контексті протиставлення природної соборності нації вузько партійним забаганкам федералізації країни розглядали цю проблему І. Курас, В. Солдатенков. На їхню думку, «механічне запозичення західноєвропейських ідей регіоналізму» (а саме вони є наріжним каменем ідей федералізації) для нас неприйнятне. Такий однозначний підхід був би некоректним із наукового погляду і сумнівним – із політичного. В Європі, Північній Америці успішно діє регіоналізм співробітництва, у нас в абсолютному варіанті він може нині виявити себе лише як регіоналізм конфліктогенний, відцентровий. Причини цього – у своєрідності ситуації, що склалася в Україні. Для неї характерно протікання двох паралельних процесів – становлення державності і подальша консолідація української нації як багатоетнічної, полікультурної спільноти» [14, с.203].

Дійсно, сьогодні Україна мусить виконувати завдання, котрі стояли перед Італією та Німеччиною в XIX столітті – формування нації, єдиної державності та національного ринку. Україна досі не виробила власних загальнонаціональних цінностей. У різних регіонах України продовжує культивуватися різна історія, кожен регіон має свої цінності і щось для себе святе, що неприйнятне в іншому. Політики продовжують використовувати і навіть посилювати нинішні розбіжності між Сходом і Заходом для консолідації власного електорату. Грубо скалькована з моделі радянської УРСР система державного управління країною залишається вкрай неефективною.

В таких умовах висування гасел федералізації України, на нашу думку, є провокаційними, бездумними, прожектерськими, веде до вкрай небезпечних наслідків. Новоявлені ідеологи федералізму докладають усіх зусиль, щоб довести зараз, що він є єдиним варіантом запобігання начебто неминучого розколу України. При цьому вони зазвичай наводять приклад Німеччини, яка має статус федерації, незважаючи на мононаціональний склад населення. Варто нагадати, що свого часу ініціаторами запровадження у 1949 р. німецького федерального устрою, відновлення суверенітету Австрії виступили країни-сусіди, які на собі відчули всю силу унітарної Німеччини та побоювалися її посилення після поразки у другій світовій війні. З цієї точки зору ідеї федералізації, якими дуже опікується останнім часом Росія за допомогою різного роду прокремлівських сил всередині нашої країни, використовуються з метою недопущення піднесення України. Особливу загрозу ситуації становитимуть спроби антиукраїнських сил використати інструменти прямої демократії (такі як референдум) з антидемократичною метою, застосувавши маніпулятивні технології.

Таким чином, незважаючи на те, що питання федералізації України має глибокі історичні корені, на сьогодні об'єктивного підґрунтя для федералізації в Україні не існує. Для створення федерації потрібні самодостатні з усіх точок зору суверенні суб'єкти, на роль яких наші області ніяк не підходять. Проблеми, які викликають занепокоєння всього суспільства – нерівномірність економічного розвитку територій, корупція, соціальне невдоволення, система централізованого розподілу коштів та ін. – за допомогою федералізації не вирішуються. Тому що самоврядність має соціально-економічний зміст, а федералізація – політичний. В умовах надання реальних повноважень місцевому самоврядуванню, децентралізації державного управління в рамках справжньої адміністративно-територіальної реформи зникнуть будь-які підстави для пошуків вкрай небезпечних шляхів вирішення існуючих в Україні проблем.

Бібліографічні посилання:

1. **Андрощук О.В.** Чорновіл та ідея федералізації України: еволюція поглядів / О.В. Андрощук // Український історичний журнал. – 2010. – № 1. – С. 25-29.
2. **Бей О.** Регіоналізм як єдність у різноманітності. До питання деволуції владних структур України / О. Бей // Політика і час. – 2003. – № 5. – С. 7-14.
3. **Верменич Я.В.** Еволюція адміністративно-територіального устрою в Україні: проблеми концептуалізації / Я.В. Верменич // Український історичний журнал. – 2005. – № 4. – С. 114-145.
4. Вісник Ради Міністрів УНР. – 1918. – № 9. – 15 березня.
5. Виступ Голови Верховної Ради України, співголови комісії по розробці нової Конституції України І. Плюща на п'ятій сесії Верховної Ради України 30 червня 1992 р. // Голос України. – 1992. – 2 липня.
6. Виступи кандидатів, висунутих на посаду Голови Верховної Ради Української РСР // Радянська Україна. – 1990. – 1 червня.
7. **Грабовський С.** Федеративна Україна: міф чи реальність? / С. Грабовський // Сучасність.

8. **Гриньов В.** Нова Україна: якою я її бачу / В. Гриньов. – К., 1995. – 92 с.
9. **Дашкевич Я.** Соборність чи федеративність / Я. Дашкевич // Слово. – 1991. – 20 червня.
10. **Дністрянський М.С.** Кордони України. Територіально-адміністративний устрій / М.С. Дністрянський. – Львів: Світ, 1992. – 144 с.
11. **Драгоманов М.П.** Листи на Наддніпрянську Україну / М.П. Драгоманов // Літературно-публіцистичні праці: У 2-х т. – К., 1970. – Т. 1. – С. 428-482.
12. Кирило-Мефодіївське товариство: У 3-х т.т. – К., 1990. – Т. 1. – 544 с.
13. **Круглашов А.** Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова / А. Круглашов. – Чернівці, 2000. – 487 с.
14. **Курас І.Ф.** Соборництво і регіоналізму в українському державотворенні (1917 – 1920 рр.) / І.Ф. Курас, В.Ф. Солдатенко. – К., 2001. – 398 с.
15. **Охрімівч Ю.** Розвиток української національно-політичної думки / Ю. Охрімівч. – Нью-Йорк, 1965. – 120 с.
16. **Скакун О.Ф.** І. Франко – його життя і діяльність / О.Ф. Скакун. – Мюнхен, 1966. – 111 с.
17. **Слабченко М.Є.** Матеріали до економічно-соціальної історії України ХІХ століття: У 2-х т. / М.Є. Слабченко. – Харків, 1927. – Т. II. – 268 с.
18. **Тихонов В.** Манифест федералізму или путь к демократическому государству / В. Тихонов. – 2-е изд. доп. – Луганск: ПЦ «Максим», 2009. – 68 с.
19. **Чорновіл В.** Компартия фактично існує / В. Чорновіл // Літературна Україна. – 1991. – 19 вересня.
20. **Чорновіл В.** Моя виборча програма / В. Чорновіл // Політика. – 1989. – № 1 (жовтень). – С. 2-3.

УДК 32:316.722.

О. В. Онопко

ПОЛІТИЧНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ МІФОТВОРЧОСТІ

Автором з'ясована сутність взаємозв'язку між політичною ідентичністю і політичною міфологією. Визначена роль політичних і державних інститутів у процесі ідентичнісної міфотворчості. Спростований політичний міф про «непатріотичність» окремих регіонів України.

Ключові слова: політичний міф, політична ідентичність, політичний інститут, державна політика.

Автором выявлена сущность взаимосвязи между политической идентичностью и политической мифологией. Определена роль политических и государственных институтов в процессе идентичностного мифотворчества. Опровергнут политический миф о «непатриотичности» отдельных регионов Украины.

Ключевые слова: политический миф, социально-политическая идентичность, политический институт, государственная политика.

The author reveals the essence of the relationship between political identity and political mythology. It's defined the role of political and governmental institutions in the identic mythmaking. The political myth about «unpatriotic» regions of Ukraine is refuted.

Keywords: political myth, social-political identity, political institutions, state policy.

© О. В. Онопко, 2012

Політична ідентичність є фактором, що робить політику більш природною, динамічною, інтерактивною. Успіх політичних кампаній, особливо виборчих, залежить значною мірою від того, наскільки ефективним і продуманим є апелювання до ідентичностей, носіями яких є індивіди і групи у суспільстві. Використання державою політичної ідентичності може мати як конструктивний, так і деструктивний характер. Перший, наприклад, може проявлятися у виникненні патріотичних почуттів, консолідації нації, другий – у її дезінтеграції, провокуванні розколу країни (як під час президентської кампанії 2004р.). Для захисту своїх національних інтересів держава має координувати процес самоідентифікації населення, результатом якої є набуття індивідами кількох різнорівневих ідентичностей (релігійної, економічної, професійної,